

СТА Н О В И Щ Е

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов

относно дисертационния труд на тема **„Корупцията в частния сектор според българското и албанското наказателно право“** от Ерзен Куйтим Толя за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателно право

Представеният дисертационен труд е структуриран във въведение, три глави и заключение. Той съдържа и списък на съкращенията, както и библиография. Направени са 153 бележки под линия. Библиографията включва 74 източника.

Преди всичко следва да се отличи осъщественият от докторанта Ерзен Толя системен и задълбочен анализ на корупцията в частния сектор. Той се базира на изследване на източниците на наказателноправната уредба за борба срещу корупцията в частния сектор според международното право, правото на Европейския съюз и националното право на Република България и Република Албания. За целите на докторската теза се пояснява, че понятието корупция в частния сектор се разглежда въз основа на неговото дефиниране в посочените правопорядъци. Актуалността на изследването се обуславя и от това, че в Република България и Република Албания наказателноправната уредба за противодействие на корупцията в частния сектор е сравнително нова. Тя се формира и приема като част от наказателните кодекси на двете държави в края на миналия и началото на настоящия век. Новостта на уредбата поставя множество въпроси както от теоретично, така и от практическо естество. Работата разкрива стремежа на автора да аргументира своите основни тези и изводи като държи сметка, че корупцията има своите проявления не само в публичния, но и в частния

сектор. И нещо повече, че тя е социален феномен, който има неблагоприятни последици както от икономическо, така и от политическо естество. За достигнатите резултати способства и добре подбрана система от позитивноправни, социологически и статистически методи на изследване.

По темата на дисертационния труд Ерзен Толя има две научни публикации.

Изследването се отличава и с конкретни приносни моменти, посъществените от които са следните:

- проследено е историческото развитие на корупцията като социален феномен, въз основа на което е подкрепена тезата, че в съвременните условия тя вече не е само "малка" бюрокрация, а включва и административните и политическите лидери на институции, на големи икономически субекти, в това число и на големи частни компании;

- установено е, че понятието "корупция" се употребява с различно, често пъти неясно съдържание както в международното право и в правото на ЕС, така и в националното право на Република България и Република Албания. Фактът, че през годините се разширява обхватът на явлението - неговите мащаби, сферите на разпространение и формите му, кръгът на корупционните престъпления и на потенциалните извършители, обуславя трудността при намирането на универсална и общоприета дефиниция, която да му съответства;

- посочената многопластовост на корупцията като явление води до извод, че няма и универсални мерки за борба с нея и по-конкретно с тази в частния сектор. В тази връзка е аргументирана тезата, че за да има успех борбата с корупцията, тя трябва да се води не само със средствата на наказателното право. Дори правната уредба да криминализира даването и приемането на подкуп в частния сектор, ако работещите в него приемат тази практика за нормална, няма да се реализира очаквания позитивен ефект;

- очертани са условията, които способстват възможността определен тип действия вътре в частния сектор да се разглеждат като корупция. Те произтичат от особените структури на фирмите. В повечето случаи наетите служители на фирмите получават от своите ръководители дискреционна власт. Част от тях се възползват от това и сключват сделки в своя полза или в полза на трети лица, нарушавайки правилата на търговската дейност в ущърб на фирмата, като по този начин злоупотребяват с предоставената им дискреционна власт;

- направен е обстоен анализ на наказателноправната уредба на корупцията в частния сектор според източниците на приложимото право в Република Албания и Република България - тези на международното право, на правото на Европейския съюз и на националното право на двете държави;

- подкрепя се разбирането, че е необходимо наказателноправният режим според международното право и според правото на ЕС за противодействие на корупцията да бъде усъвършенстван. От това зависи и ефективността на националната уредба на Република Албания и Република България в разглежданата област, която следва да бъде съобразена със задължителните стандарти, произтичащи от посочените два правопорядъка;

- направен е анализ доколко уредбата на противодействието на корупцията в частния сектор според албанския и българския НК съответства на уредбата ѝ според международното право и правото на ЕС;

- осъществено е и съпоставително изследване на уредбата на борбата срещу корупцията в частния сектор според албанското и българското наказателно право;

- изтъкната е необходимостта проявите на корупция с по-ниска степен на обществена опасност да бъдат предмет на регулация в извъннаказателното законодателство;

- специален акцент в работата е поставен върху необходимостта в Република Албания и Република България да се преодолее практиката на чести

промени в законодателството, регламентиращо дейността на органите за превенция и борба срещу корупцията. Изтъква се, че това е предпоставка за отсъствие на необходимите или за наличие на небалансирани хоризонтални и/или вертикални връзки и взаимодействие между съответните органи или пък е предпоставка за дублиране или празноти при уредбата на техните функции;

- използването не само на позитивноправни, но и на социологически и статистически методи при осъществяване на изследването, дава възможност да бъдат направени редица предложения *de lege ferenda*.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което давам положителна оценка и предлагам да бъде присъдена на Ерзен Куйтим Толя образователната и научна степен „доктор”.

гр. София
март 2021 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Пламен Панайотов/